

Polis-kysely pelastustoimen palveluiden saatavuudesta ja omatoimisesta varautumisesta

Keski-Pohjanmaan aluehallitus 21.08.2023 § 192
3144/00.02.01/2023

Valmistelija osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen ja pelastusjohtaja Marko Hottinen

Polis-työkalu uudenaikaisena kyselyalustana antaa mahdollisuuden vahvistaa Keski-Pohjanmaan osallisuutta ja demokratiaa. Kyselyalustan myötä voimme kuulla asukkaiden mielipiteitä, priorisoida asioita tai työstää yhteisiä näkökantoja. Työkalua voidaan hyödyntää joustavasti, kun halutaan tavoittaa laaja joukko asukkaita tai kun tavoite on lähestyä valikoidummin tiettyjä kohderyhmiä.

Tämän Polis-kyselyn kautta kerätyt näkemykset ja kokemukset analysoidaan, minkä jälkeen pelastustoimen viranhaltijat laativat keskeisistä havainnoista yhteenvedon turvallisuus- ja pelastuslautakunnalle. Tuloksia hyödynnetään pelastustoimen palvelutasopäätöksessä tarpeiden ja tavoitteiden tunnistamisessa päätöksenteon tukena sekä toimintojen suunnittelussa. Palvelutasopäätös viedään aluevaltuustolle hyväksyttäväksi marraskuussa 2023.

Polis-kysely pelastustoimen palveluista oli avoinna 14.6.2023-30.6.2023 klo 12. Vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 176. Pelastustoimi halusi selvittää kyselyn avulla ihmisten omatoimisen varautumisen nykytilaa sekä ymmärrystä pelastustoimen palveluiden saatavuudesta. Kyselystä kerättyä ja analysoitua dataa tullaan hyödyntämään pelastustoimen eri palveluiden suunnittelussa seuraaville vuosille. Kyselyn avulla myös osallistettiin asukkaita palvelutarpeen tunnistamisessa. Tarkoituksena on, että kahden vuoden kuluttua kysely uusitaan, jolloin nähdään, mikä on ollut palveluiden kehityssuunta ja omatoimisen varautumisen tilanne.

Vaikka kysely oli auki vain kaksi viikkoa, saatiin 176 vastausta. Lisäksi suurin osa vastauksista tuli heti kyselyn avauduttua. Kyselyssä voidaan nähdä neljä erilaista ryhmää (A – D).

A	Eniten okt-asujia ja haja-asutusalueella asujia (vastaajia maakunnista). Suhtautuvat kriittisesti pelastustoimeen. Ovat huolissaan pelastustoimen palveluiden saatavuudesta ja palvelutasosta.
----------	--

B	Eniten ikääntyneitä. Eniten kaupungissa ja taajama-alueilla asuvia. Käyttänyt eniten pelastustoimen palveluita. Tyytyväisimpiä pelastuslaitoksen palveluihin, ohjaukseen, neuvontaan ja turvallisuusviestintään. Luotetaan vahvasti pelastustoimen palveluihin.
C	Eniten taloyhtiössä asujia ja vähiten okt-asujia, mutta kuitenkin haja-asutusalueella asuu lähes puolet. Eniten kysymyksiä ohitettu tässä ryhmässä. Ei ehkä tiedetä, eikä ymmärretä tai asia ei kiinnostanut(?) Vähiten ilmoittanut olevansa työ- tai opiskeluelämässä. Ei luoteta pelastustoimen toimintakykyyn. Ei tiedetä pelastustoimen palveluista. Suhtautuvat pelastustoimeen kriittisesti.
D	Eniten työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella olevia ja eniten vuokralla asujia. Kaupunki- ja taajama-asujia. Haluaisivat pelastustoimen palveluita kohdennettavan sosiaalisesti heikommassa asemassa oleviin henkilöihin.

Polis-kyselyn perusteella tehtyjä johtopäätöksiä:

Polis-kyselyn perusteella vastaajista muodostui neljä ryhmää, joiden kokemukset pelastustoimen palveluista ja omatoimisesta varautumisesta erottuivat toisistaan yllättävänkin paljon. Ryhmien muotoutumisessa on kuitenkin huomioitavaa, että näiden ryhmien vastaajista ei voida tehdä yleistyksiä (N 176). Polis-alusta on tehnyt tämän jaottelun.

Pelastustoimen polis-kyselyssä oli verrattuna kahteen aikaisempaan kyselyyn useampi metaväittämä. Tämä mahdollisti syvällisemmän vastaajien tausta-analysoinnin. Kahdessa muussa kyselyssä tuli vain kaksi vastaajaryhmää ja tähän neljä ryhmää.

Palvelutasopäätöksen valmistelussa huomioidaan omatoimisen varautumisen ja turvallisuusosaamisen tarvelähtöisyys. Lisäksi palvelutasopäätöksessä tulee huomioida hyvinvointialueen Polis-kyselyn vastaajien kokema tarve- ja informaatiolähtöisyys. Lisäinformaatiota tarvitaan esim. omatoimisen varautumisen ja siviilivalmiuksien toteuttamiseksi, omatoimisen väestönsuojelun toteuttamiseksi ja turvallisuusosaamisen vahvistamiseksi esim. 72 h kotivarateema.

Kysely osoitti, että on terävöitettävä ja vahvistettava tiedottamista ja viestintää esim. Yleinen vaaramerkki ja 112-sovellus. Sähköisten palvelujen saatavuus ei vastaa tällä hetkellä asiakkaiden tarpeita. Pelastustoimi tulee tarkastelemaan turvallisuusviestintäsuunnitelman sisältöä ja sen tarpeita seuraavaksi kahdeksi vuodeksi, jotta se vastaisi paremmin asiakastarpeita vastaavia näkemyksiä sekä kokemuksia. Tämä edellyttäisi lisäresurssointia pelastustoimelle onnettomuuksien ennalta estävän työn toteuttamiseksi.

Pelastustoimen palvelut nähdään tarpeellisena lähipalveluna. Erityisesti haja-asutusalueella asuvat ovat huolissaan pelastustoimen palveluiden saatavuudesta.

Ruotsinkielisiä palveluja koskevassa kyselyssä ilmeni, että kaksikielisellä hyvinvointialueella on tarvetta pelastustoimen palvelujen kehittämiseen ja tuottamiseen kahdella kansalliskielellä. Tämä on hyvä huomioida vahvasti jatkosuunnitelmissa.

Tämän kyselyn väittämät tehtiin asian kiireellisyyden vuoksi viranhaltijapohjalta. On tärkeää tehdä jatkokysely kahden vuoden kuluttua, jolloin nähdään palveluiden kehitystrendi. Tällöin väittämien laadinnassa on tärkeä olla mukana vähintään turvallisuus- ja pelastuslautakunta, jopa aluehallitus.

Oheisaineistona Polis-kyselyn tulokset kokonaisuudessaan.

Päätösesitys

Aluehallitus päättää

1. merkitä kyselyn tulokset tiedoksi;
2. pyytää turvallisuus- ja pelastuslautakuntaa huomioimaan Polis-kyselyn tulokset hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksen valmistelussa.

Päätös

Aluehallitus päätti kohdat 1.-2. päätösesityksen mukaisesti.

Merk. tied. osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen ja pelastusjohtaja Marko Hottinen esittelivät asian kokouksen alussa.